

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Saturnino Iztueta Lizaso Eldu

*Berastegi,
Gipuzkoa
(1920-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Berastegiko Eldu auzoko Argiñanea baserrian jaio zen. Gurasoak Amasakoak ziren, baina Berastegira ezkondu eta bertan izan zituzten euren hamar seme-alabak. Ume-umetan aitarekin ikasi zuen artzain lanbidea eta bizi osoan jardun du lanbide horretan. 27 urterekin Ernio aldera joaten hasi zen ardiekin eta 56 urte egin zituen bertara joaten. Zelatungo zelaietan edukitzen zituen ardiak eta bertako txabola baten egiten zuen lo. Neguan Berastegira itzultzen zen ardiekin. 600-700 ardi izatera iritsi zen.

Zintak

BRS-017

- **Proiektua:** Berastegiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2009-06-17
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

BRS-018

- **Proiektua:** Berastegiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2009-06-17
- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** MiniDV

BRS-033

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-04-15
- **Iraupena:** 95 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Baserriko elikadura

- **Erref:** BRS-017/008

- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:12:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Soroan zer lantzen zuten azaltzen dute. Sagardoa egiten zuten baserrian, dolarea bai baitzeukaten. Ardiak zituztenez, ondo ibiltzen ziren janariarekin..</p>

2. Janaria kontserbatzeko moduak

- **Erref:** BRS-017/011
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:15:10. **Bukatu:** 00:16:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Janaria kontserbatzeko gazi-kutxa erabiltzen zuten.

Transkripzioa

-Lehen frigorifiko eta halako...
 -Ez zan. Negun bakarrik...
 -Gazi-kutxe, ez dakit zer dan baakizun.
 -Gazi-kutxa?
 -Bai. Hola itxi-itxi zera bat, kaja bezela, [...], eta han sartzen zien, gatzakin josi han, ta harria gaiñea bota ta karga-karga ein ta urdaizpikoa-ta han konserbatzen zien.
 -Gatzetan.
 -Gatzetan, bai, gatzetan. Oingo frigorifikoak baiño neretzat nahio, beste gusto bat izaten zun. Gero begiratu gatza hartzen zuen eta [...]. Neretzako, ez dakit, batzuei ez zaie gustatzen.
 -Eta ardikiarekin ere berdin egiten zen?
 -Bai, ardiakin berdin. Negu-negun eta gure etxen egoten zien, ardi koskorak egoten zien eta. Baiño gaiñontzien ardie berdin, gatza emanda. Odolkik in, [...] pixkak jan, baiño geo hua. Ta gatza [...] zintzilik jartzen zan mandiuian edo [...] lekun, zeziñe. Hori eitten zan egualdi onakin seka-seka in [...] Urdaiazpikok'e holaxe eitten die.
 -Zintzilik jarri eta gero sekatzan utzi.
 -Bai, bai. Eta sukaldean askotan azkarrena, hemen sua itten zalako, sukaldian.

3. Txabolan lapurreta egin ziotenekoa

- **Erref:** BRS-017/017
- **Iraupena:** 0:04:51. **Hasi:** 00:23:17. **Bukatu:** 00:28:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Lanbideak » Polizia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

<p>Behin txabolan lapurreta egin zioten bera barruan zegoela. Lapurrek gero mehatxu egin zioten, eta diru gehiago eskatu. Azkenean harrapatu zituzten lapurrak, baina bitartean estutasunak pasa zituen Saturrek.</p>

4. Artzain lana gustuko

- **Erref:** BRS-017/019
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:29:14. **Bukatu:** 00:31:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Bost artzain inguru ibiltzen ziren Zelatunen. Beti ibili izan da ardiak zaintzen, nahiago baitzuen hori soroan lan egin baino. Ardien salmentari buruz hitz egiten du.</p>

5. Zelatungo bizimodua artzain gisa

- **Erref:** BRS-017/020
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:31:20. **Bukatu:** 00:33:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

<p>600-700 ardirentzako leku handia behar izaten zen. Zelatunen zenbait txabola zeuden eta nola erabiltzen ziren azaltzen du.</p>

Transkripzioa

-Nola egiten zenuen? Zuk urte osoa pasatzen zenuen han (Zelatunen) ala honea etortzen zinen?

-Negun honea.

-Eta ardik?

-Ardik'e bai. Hemen al dan bezela ibilli behar mendin eta abar-ta. Hementxe.

-Hemen bazekazuen 700 ardirendako lekua?

-Bai. Piñu batzuk moztu aldian behin eta. Erritan jarri ta, multa batzuk pagatu ta. Danea ohittua nao ni.

-Eta han Zelatunen egoten ziñanian uda aldian ze bizimodu izaten zendun?

-Ona han. Zelatungo trabenarik'e ordun laguna behar izaten zuen eta lan puxka bat itten zuen ta jana tope ematen ziaten nei han ordun. Tope!

-Zelatunen ordun txaboletan jaten eta ematen zuen?

-Baa. Bai, beti. Oin'e emango due baiña han trabenari fuerteak bazian.

-Lehen ere oraingo hiru txabola hoiek zeuden ala zenbat txabola zeuden

han gain-gaiñian Zelatun erdian?

-Harek [nere gogoanian?] edo hortxe egiñak dia. Haik ein berriak dia, bat behintzat.

-Bar berria, ez?

-Bat berria, ta bestia're bai. [...], txabola ederrak dia haik. Hamaika aldiz ardik jazten eta mozten arittua nago ni han, bordatan. [...] Lehenon han eitten zun zerbizioa udaberrin ardintzako ta negun, udazkenian trabenaako. [Jarri] garbittuta ta. Mendin'e, bakizu, kozina txartxuaua, ontxuaua, dana ona izaten zan eta. Dana ona, bai. Geo soldau asuntuan'e puxkat kozinan ibillia neon han'e ta. Pixkat ikasia neon eta, asko [zabaldu nitzan]. [makina bat] kafe ta salda [einda jua nitzan] borda haitan.

6. Txabolan gaztak egin eta herrian saldu

- **Erref:** BRS-017/021
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:33:25. **Bukatu:** 00:35:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

<p>Satur Odriako txabolan egoten zen eta han etxeko lan guztiak berak egiten zituen. Gazta saltzera herrira jaisten zen.</p>

7. Txabolako sukaldaria

- **Erref:** BRS-017/022
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:35:39. **Bukatu:** 00:37:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Txabolan bazkaltzeko era askotako janaria izaten zuten: ardikiak, txerriak, arrautzak, patatak...</p>

8. Ardiak gaixotzen zirenean

- **Erref:** BRS-017/024
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:39:09. **Bukatu:** 00:41:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

<p>Ardiak hiltzen zitzaizkien, baina lehen ez zegoen orain adina gaitzik. Lehen botika gisa sulfatoa erabiltzen zuten, eta sendatu baino, erre egiten zuen hark muina ere.</p>

9. Ahariak eta ardi motak

- **Erref:** BRS-017/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:42:07. **Bukatu:** 00:43:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Artzaintza

Laburpena:

<p>20 bat ahari izaten zituen bere ardientzat. Ardi mota ugari daude.</p>

10. Ardi bakoitza desberdina

- **Erref:** BRS-017/028
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:43:42. **Bukatu:** 00:45:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserríko lanak » Artzaintza

Laburpena:

<p>Lehen ardiko 1.000 pezeta ordaintzen zuen, baina pixkanaka salneurria igotzen joan zen. Hainbeste ardi ezagutzeko eta kontrolatzeko nola moldatzen zen. Ardia zeren arabera ezagutzen zuen.</p>

11. Azeriak eta txakurrak etsai bihurtzen zirenean

- **Erref:** BRS-017/030
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:46:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Artzaintza
- Fauna » Natura » Basoko animaliak » Ugaztunak

Laburpena:

<p>Azeriek eta txakurrek eraso egiten zieten ardiei.</p>

12. Zelatungo erromeria eta Hernioko gurutzea

- **Erref:** BRS-017/033
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:47:59. **Bukatu:** 00:51:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Zelatungo erromeria lehen ere egiten zen; eta artean artzainak ere oraindik han izaten ziren, Eguberri aldera itzultzen baitziren etxera. Hernioko gurutzea jartzen lagundu zuen Saturrek. Erromeriara jendea nondik etortzen zen azaltzen du. Erromeriako giroa.

13. Erromerietako musikagileak eta haiek jarritako giroa

- **Erref:** BRS-017/035
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:51:28. **Bukatu:** 00:53:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerietako soinu-jotzaileak zein izaten ziren aipatzen du. Musikak jendea asko animatzen zuen. Erromeria bukatutakoan, bakoitza bere etxera itzultzen zen, eta dena isil-isilik geratzen zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-08

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com